

Mariana MITRA-NIȚĂ
Ovidius University of Constanta
Faculty of Law and Administrative Sciences

ANALYSIS OF POPULATION MIGRATION AS A CRIMINOGENIC FACTOR

Theoretical
articles

Keywords

Crime,
Social relations,
Security,
Migration,
Legal order,
Crime causality

JEL Classification

K14

Abstract

Migration is a voluntary movement of population from one geographic location to another. This movement can be of several types, depending on the cause determining the respective migration. Population movements or its mobility is not a new phenomenon but has deep roots in ancient history. We can even say that in the beginning man was migratory, nomadic and later it became steadfast, linked in some way to certain geographic locations. Population migration has multiple consequences, both positive and negative. Among the negative we can mention overpopulation or underpopulation of certain areas, heterogeneity of traditions and cultures of immigrants, inability of migratory population to adapt to the area they migrated to, not finding a job, marginalization, etc. All these are genuine and objective criminological factors that could actually cause committing crimes in the migratory population. We cannot and do not want to stop the mobility of people, but we can be careful to avoid harmful consequences caused by this phenomenon.

1. Aspecte generale privind fenomenul migrației. Definierea conceptelor.

În conformitate cu Dicționarul explicativ al limbii române, prin migrație se înțelege fenomenul de *deplasare în masă a unor triburi sau a unor populații de pe un teritoriu pe altul, determinată de factori economici, sociali, politici sau naturali* [DEX, 2009].

Din punct de vedere geografic, noțiunea de migrație are o semnificație istorică și actuală, *ea incluzând toate acele fapte (invazii, colonizări și migrații propriu-zise) care au contribuit la răspândirea și concentrarea populației pe glob.* [C.Vasile, 1981, p. 48].

Prin mobilitate socială se înțelege mișcarea populației umane în plan geografic (mobilitate orizontală), profesional ori social (mobilitate verticală). [J.Leauté, 1977, p.13-18].

Migrația este un fenomen care a apărut odată cu apariția omului pe pământ, nefiind o modalitate nouă de manifestare a conduitei umane. Migrația reprezintă așadar, o deplasare voluntară a populației de pe un teritoriu pe altul, deci mutarea fizică a individului dintr-un loc geografic în altul. Dacă această mutare, deplasare ar fi forțată nu ar mai exista o migrație în sensul propriu al cuvântului, ci o deportare a populației impusă, de cele mai multe ori, de elemente de ordin politic.

2. Tipuri de migrație a populației.

Migrația populației este un fenomen complex, cu adânci rădăcini în istoria omenirii, având cauze extrem de diferite din punctul de vedere al epocilor istorice. De asemenea, migrația populației îmbracă forme de manifestare diferite în funcție de factorii sociali care o determină și favorizează.

Astfel, în funcție de locul de deplasare (în interiorul sau în exteriorul statelor), migrația poate fi internă sau internațională, iar cea internațională poate fi intercontinentală sau extracontinentală.

În funcție de numărul persoanelor ce migrează aceasta poate fi o migrație colectivă, de grup sau individuală. În istoria omenirii este binecunoscut un exemplu de migrație colectivă și anume exodul evreilor din Egipt către Țara Făgădiunței.

În funcție de perioada de timp pentru care se face deplasarea, există o migrație permanentă, definitivă, sau o migrație temporară, sezonieră.

În funcție de zona în care sau din care se migrează există migrație rurală și urbană, determinată de cele mai multe ori de industrializare, când populația de la țară migrează spre oraș, pentru a obține un loc de muncă mai bine plătit sau pentru a avea acces la alte perspective sociale. Acum, mai nou se migrează de la orașe către sate pentru o viață mai bio și pentru a avea acces mai rapid la resursele naturale, evitându-se cele procesate.

Deplasarea populației dintr-un loc în altul a avut, în istoria omenirii, multe beneficii dar, în același timp și o serie de consecințe negative; ambele atât pentru

locul părăsit, cât și pentru cel de destinație. Astfel, au apărut zone suprapopulate și altele subpopulate.

3. Cauzele și scopul migrației.

În istorie se întâlnește așa-zisa epocă a marilor migrații ale popoarelor favorizată de marile descoperiri istorice (de exemplu descoperirea Americii). Toate însă au fost determinate de cauze multiple și variate, pornind de la războaie până la fuga din fața unor boli necruțătoare.

Atât în trecut cât și în prezent, nivelul de dezvoltare al regiunilor a fost una dintre cauzele majore ale migrației populației. Este normal ca omul să-și dorească a trăi într-o regiune cu un nivel de trai ridicat, să nu se confrunte cu lipsurile și sărăcia. Din acest punct de vedere, migrația poate fi temporară, sezonieră sau chiar definitivă, permanentă.

O altă cauză a migrației o poate constitui factorul religios, factor care în trecut deținea o mare pondere a cauzei mișcării populației. Astfel, fie că oamenii fugeau din calea unei invazii pe teme religioase (cum au fost Cruciadele), fie că se deplasau pentru a propovădui un anume cult religios.

Pe lângă toate aceste cauze nu trebuie să ometem nici cataclismele naturale sau chiar cele produse de mâna omului. Migrațiile actuale au la bază în general factorul politic și economic. Odată cu deplasarea populației se deplasează și forța de muncă. Dacă acum 15-20 de ani predomina migrația de forță de muncă ieftină, în ultimii ani ne confruntăm cu o migrație a forței de muncă scumpe, așa-zisa migrație a inteligenței (mai ales din România în statele dezvoltate din Europa sau America).

Scopul mobilității sociale diferă în funcție de foarte mulți factori. Astfel, oamenii migrează pentru a avea un nivel de trai mai bun din zone mai puțin dezvoltate în zone puternic dezvoltate. Oamenii migrează din cauza schimbărilor climatice care le afectează calitatea vieții și implicit a sănătății (pleacă din zone poluate în zone mai sănătoase din punctul de vedere al mediului înconjurător). Iar în ultima perioadă ne confruntăm la nivelul Europei cu migrația populației siriene din zona de conflict în țările puternic dezvoltate ale Europei (Germania, Franța, Italia sau Țările Nordice). Scopul lor este fuga din calea războiului și siguranța vieții lor și a familiilor lor.

4. Migrația ca factor criminogen în relație cu tipul de infracțiuni ce se comit de migranți.

La baza migrației populației stă un drept al omului și anume acela al libertății de mișcare. Acest drept a fost însă de cele mai multe ori obstrucționat de către marii conducători, pentru a-și exercita mai bine puterea și supremația asupra supușilor. Cu timpul însă oamenii și-au recăpătat acest drept natural și s-au putut deplasa conform voinței lor.

Fiind un act voluntar, cu profunde urmări și consecințe în plan social, acest fenomen nu trebuie ignorat de către societate, ci mai degrabă trebuie

atent observat și ținut sub control. Într-o lume a liberei circulații a persoanelor, mărfurilor, capitalurilor și tehnologiilor, asistăm și la o liberă circulație, dezvoltare și amplificare a criminalității direct consecutive acestui fenomen.

Legătura dintre migrație și criminalitate este evidentă. Odată cu mutarea, deplasarea, mobilitatea indivizilor se deplasează și întregul lor "bagaj". Acesta este format din: personalitatea fiecărui individ ce cuprinde modul de comportament, caracterul, conduita, aptitudinile și întreg sistemul de valori însușit de către individ. Acesta este completat de: tradițiile și cultura migranților, religia, gradul de inteligență, relațiile cu familia, intensitatea lor de adaptabilitate, anturajul, profesia, limba vorbită sau pe care le vorbește, precum și toate celelalte atribute negative sau pozitive ale individului.

Pe baza metodei observației, se constată că în orice societate, zonă sau regiune criminalitatea se manifestă diferit, în funcție de factorii și cauzele care o determină și generează. Astfel, există criminalitate de epocă, de gen, de grup, etc. Aceasta a evoluat, s-a diversificat căpătând noi și noi forme. Pentru a preveni sau a diminua criminalitatea este necesară o cunoaștere temeinică și obiectivă a ceea ce noi numim geneza criminalității (factorii criminogeni). Pentru a înlătura efectul trebuie să identificăm, să cunoaștem și să anihilăm cauza. Numai în acest fel putem realiza o eficiență prevenire și contracarare a criminalității. [T.Amza, C.P. Amza, 2008, pp. 24, 25].

Referitor la cauzele apariției, diversificării și amplificării criminalității la nivel național și internațional, literatura de specialitate precizează că aceste cauze sunt fenomene care preced și determină sau generează alte fenomene, numite *efecte* [G.Nistoreanu, C.Păun, 2000, p. 141; F.Hegel, 1966, p. 360.]

Cauzele acționează în circumstanțe care favorizează sau frânează producerea efectului sau a efectelor. Aceste circumstanțe sunt numite *condiții* și reprezintă împrejurările care, deși lipsite de eficiență cauzală propriu-zisă, influențează prin prezența lor cauza, favorizând-o, potențând-o sau frânând-o până la stadiul producerii efectului [R.M.Stănoiu, 1998, p.107.]

Problema cauzalității în criminologie este una extrem de importantă [L.N.Dormont, C.Voicu, G.Ungureanu, I.Vintileanu, A.Boroi, 2004, p. 75.], deoarece criminologia răspunde la întrebarea de ce se comit infracțiunile? Care este cauzalitatea acestora? Oamenii de știință au încercat să găsească cele mai bune răspunsuri și să descopere adevăratele motive ce îi determină pe oameni să comită infracțiuni.

Este știut faptul că studiul migrației populației formează obiectul de studiu al demografiei, iar studiul criminalității formează preocuparea

principală a criminologiei. Criminalitatea variază de la o societate la alta în funcție de structura economică și politică a societății.

Așadar, studiul migrației populației este unul complex și interdisciplinar, iar mobilitatea populației poate da naștere atât la criminalitate, ca fenomen social negativ și sever, cât și la prosperitate socială, dezvoltare și civilizație.

Mobilitatea geografică a populației este determinată cel mai adesea de urbanizare și are consecințe criminogene certe. Amploarea mobilității pe orizontală a provocat schimbări calitative în relațiile interumane, în structurarea și restructurarea grupurilor și în dezvoltarea personalității individului [M. Mitra Radu, C.Mititelu, 2013, p. 84-96].

Migrația puternică a avut un dublu efect: acela de a dezorganiza instituțiile sociale existente și de a crea altele noi în toate domeniile de activitate. Familia a suferit în primul rând: rata divorțurilor, despărțirile și abandonul de familie, diminuarea autorității părintești, angajarea în muncă a ambilor soți, școlarizarea prelungită a copiilor și căsătoria lor prematură au schimbat profund instituția familială. Creșterea rapidă a mediului urban nu a permis amenajarea cartierelor, a habitatului, la nivel satisfăcător.

Eterogenitatea socială are drept consecință eterogenitatea culturală. Normele fiecărui grup își pierd din vigoare, devin ambigue, făcându-se simțită prezența unui pluralism cultural, a unei suprapuneri de norme și valori care ghidează conduitele umane. Unele din ele pot fi exact negația altora, ori negația normelor în vigoare la nivelul societății. Este o ocazie favorabilă pentru manifestarea conflictului de cultură.

Rapiditatea transformărilor social-culturale în mediul urban a supus personalitatea umană la perturbații și a plasat-o frecvent în situații conflictuale. În consecință, au început să apară inadaptații, alienații, înstrăinații, infractorii. Scăderea controlului social atât informal cât și formal a avut ca efect creșterea delincvenței.

Conform modelului conflictual, se postulează *egalitatea ontologică* a oamenilor. În consecință, tot ceea ce concurează la inegalitățile care se observă în societate trebuie eliminat. Această modificare nu operează prin ajustări "naturale". Ea se realizează prin confruntări, prin conflicte și revoluții. Astfel, teoria conflictuală constituie atât un principiu explicativ, cât și unul justificativ [G.Nistoreanu, C.Păun, 2000, p.27].

Conduita umană, fie ea delincventă sau nu, este rațională și conformă poziției pe care individul o ocupă în structura societății. Cea mai cunoscută și discutată abordare a genezei criminale este cea care susține că etiologia acesteia se sprijină pe factori ce țin de personalitatea infractorului. Astfel, actul infracțional este în strânsă dependență cu tipul de personalitate al infractorului.

Analizând geneza infracțională, în timp s-au formulat numeroase curente și teorii, unele ridicându-se până la nivelul unor adevărate școli și concepții, cele mai răspândite fiind cea clasică, antropologică, psihologică și psihiatrică [Pinatel, Jean, 1976, p. 76].

O altă explicație a actului infracțional are la bază ideea conform căreia criminalitatea este considerată ca un fenomen complex de *inadaptare* sau *neintegrare socială*, fenomen ce exprimă o stare de disconfort, de neconcordanță conflictuală produsă între idealul individului, sistemul său valoric și posibilitățile oferite de societate, stare complementară cu o scădere concomitentă a funcțiilor sociale de control, cu rol de socializare, prevenire și integrare socială [M. Mitra Radu, C.Mititelu, 2013, p. 84-96].

Astfel, s-au conturat cele mai multe teorii psihosociologice și sociologice ale criminalității, printre care cele mai importante sunt: teoria frustrației sociale, teoria conflictelor culturale, teoria subculturilor delincvente, teoria asociațiilor diferențiale.

Fondatorii *Teoriei factoriale* argumentează teza unei determinări multicauzale a cauzei criminale, aceasta fiind considerată ca rezultat al unor serii complexe și variate de factori interni (de natură biologică și psihică) și externi (de natură economică, socială și culturală) aflate în relație reciprocă.

Definind furtul ca infracțiune a mizeriei, putem deduce faptul că *Beccaria* a întrevăzut că sărăcia și condițiile de viață în care trăiesc oamenii pot explica, măcar în parte, comportamentul delinvent al omului.

Robert Merton, în cadrul *Teoriei anomiei sociale*, preia idei de la Emile Durkheim și le adaptează la condițiile societății americane și distinge între structura socială și cea culturală. În opinia acestuia, omul acționează după locul pe care-l ocupă în structura socială, adică acționează sau nu conform normelor prescrise de societate. (Durkheim, 1974)

Edwin Sutherland, fondatorul *Teoriei asocierii diferențiate*, susține ideea conform căreia comportamentul criminal nu este înăscut, ci învățat, dobândit prin contactul nemijlocit pe care individul îl are în decursul existenței sale cu diferite microgrupuri sociale: familia, prieteni, colegi, loc de muncă, poziție socială, etc. Crima se învață în raport de intensitatea, frecvența și durata asocierii. Criminologul francez *Gabriel Tarde*, precizează că imitația este cauza comportamentului delinvent, prin care un individ își însușește modul de comportament al unui alt grup sau individ pentru a adera la acel grup și pentru a fi acceptat.

Având în vedere, în special, fenomenul de migrație din Chicago, Frederick M. Thrasher a constatat că delincvența este mai frecventă la săracii imigranți, îndeosebi la copiii născuți din părinți imigranți. Autorul dă exemple cu polonezii imigranți și copiii

lor.

Thorsten Sellin are și el o contribuție majoră în ceea ce privește explicația conduitei criminogene a imigranților, redată în lucrarea *Culture Conflict and Crime* (1938). Acesta precizează că normele penale sunt expresia sistemelor culturale dominante în societate. Societățile sunt eterogene și au culturi diferite: localnici și imigranți, bogați și săraci, grupuri și subgrupuri sociale. Autorul vine cu un exemplu edificator în domeniu: în SUA un tată sicilian ucide un tânăr de 16 ani care i-a sedus fata, motivând că a apărât astfel onoarea familiei într-o manieră tradițională. Apoi, tot în SUA doi chinezi îșiucid soțiile surprinse în flagrant delict de adulter. La noi în țară a se vedea cazurile Grajduri și Miroslovești.

Concluzii

Prevenirea criminalității este frecvent întâlnită sub diverse formulări: „*Vreți să preveniți infracțiunile? Faceți ca legile să fie clare, simple și toată forța națiunii să fie concentrată pentru a le apăra*”. Tot *Cesare Lombroso* recunoștea că *pedeapsa are un dublu rol preventiv, și anume: „de a-l împiedica pe infractor să aducă concetățenilor săi noi prejudicii și de a-i abate pe alții de la săvârșirea unor fapte asemănătoare*”.

Despre dreptul societății de a se apăra împotriva celor care comit fapte reprobabile s-a preocupat, pentru prima dată, *Enrico Ferri* (*Homicidul și Sociologia criminală*, lucrări publicate în anul 1884, când avea doar 27 de ani). Ideea de apărare socială este cunoscută din cele mai vechi timpuri, iar conținutul și sfera de aplicare a acesteia s-au schimbat odată cu evoluția societății.

Problematika raportului dintre schimbarea socială și criminalitate este o temă analizată cu prioritate atât în literatura de specialitate [M. Killias, Power, 1986, p. 181-211; Y.Barel, 1987, p. 31-40; N.Queloz, 1990, p. 23-41; U. Zvekic, 1990, p. 9-21], cât și cu prilejul unor reuniuni internaționale [Startul a fost dat de cel de-al 4-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, Kyoto, 1970, consacrat temei "Criminalitate și dezvoltare"].

Cauzalitatea constituie cea mai importantă problemă a criminologiei, subliniindu-se importanța cauzalității în câmpul cercetării criminologice.

Ideea de cauzalitate presupune acceptarea ideii de determinare, cauzalitatea nefiind altceva decât o latură a procesului de determinare. Marea majoritate a concepțiilor, curentelor și teoriilor care au dominat sau continuă să domine au la bază ideea că infracțiunea se constituie ca un act de comportament determinat de anumite cauze, ceea ce implică recunoașterea caracterului cauzal, procesual al criminalității, condiționarea sa mai mult sau mai puțin complexă.

Reprezentanții orientării biologice și ai celei psihologice au abordat cu prioritate etiologia *de ordin endogen*, intern a criminalității. Teoriile elaborate în acest plan al cercetării științifice au fost considerate nesatisfăcătoare de către adepții orientării sociologice, care au preferat analiza cauzelor *de ordin exogen*, extern acordând o deosebită importanță determinărilor de ordin social, absolutizând, uneori, procesul de socializare a omului.

Este neîndoios faptul că migrația populației este o cauză exogenă, externă a determinismului criminogen. Curentul sociologic a furnizat o consistentă literatură de specialitate, structurată într-o mare diversitate de concepții, teorii și opinii inspirate de sociologia și psihologia socială.

Din păcate și astăzi, parcă mai mult decât oricând, migrația populației reprezintă un real și de necontestat factor criminogen, mai ales pe cel mai bătrân continent, datorită din păcate celei mai mari forme de agresiune și agresivitate umană, războiului!

Bibliografie

- [1] Amza, Tudor; Amza, Cosmin Petronel, *Criminologie, Tratat de teorie și politică criminologică*, Ed. Lumina Lex, București, 2008
- [2] Barel, Y., *La Société, le sens, l'indécidable*, în *Actions et recherches sociales*, 1987, nr. 4
- [3] Cucu, Vasile, *Geografia populației și a așezărilor umane*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1981
- [4] Durkheim, Emile, *Regulile metodei sociologice*, Editura Științifică, București, 1974
- [5] Hegel, Friedrich, *Știința logicii*, București, Ed. Academiei, 1966
- [6] Killias et Riva, M., *Crime et insécurité: un phénoménurbain*, în *Revue internationale de criminologie et de policetechnique*, 1984
- [7] Killias, M. Power, *Concentration, LegitimationCrisisand Penal Severity: A Comparative Perspective*, în *AnnalesInternationales de Criminologie*, 1986, Vol. XXIV
- [8] Leauté, J., *Criminalitéurbaine et criminalité*, în *Revue de police nationale*, 1977, nr.105
- [9] Mitra Radu Mariana, Cătălina Mititelu „Migrația și șomajul – factori criminogeni”, articol **publicat** în Volumul Conferinței Naționale „Exodul Tinerilor – migrație, șomaj, consiliere”, Constanța 22-24 decembrie 2013, pg. 84-96, Editura Vasiliana '98, Iași 2013
- [10] Négrier-Dormont, Lygia; Voicu, Costică; Ungureanu,Georgeta; Vintileanu, Ioaneta; Boroi, Alexandru; *Introducere în criminologia aplicată*, Ed. Universul Juridic, București, 2004
- [11] Nistoreanu, Gheorghe; Păun, Costică, *Criminologie*, Editura Europa Nova, București, 2000
- [12] Pinatel, Jean, *La société criminogène*, Paris, Dalloz, 1976
- [13] Queloz, N., *Changements sociaux, criminalité et controle du crime*, UNICRI, nr. 36, Roma, 1990
- [14] Stănoiu, Rodica Mihaela, *Criminologie*, ed. a III-a, Ed. OscarPrint, București, 1998
- [15] Voicu, Costică; Ungureanu, Georgeta; *Studii de criminologie și victimologie*, Ed. ProUniversitaria, București, 2008
- [16] Zvekic, U., *Essays on crime anddevelopment. Introductory notes*, UNICRI, nr. 36, Roma, 1990.